

פרשת מסעי - THE HOLY LAND

לג (נג) והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה

Napoleon passed a synagogue on the 9th of Av. Witnessing Jews sitting on the floor and wailing he asked what that was all about. On being told that the Jews were mourning the loss of their Temple and land, he stated, "A nation that can remember its past of 2000 years ago so vividly, has a great future."

And so it is with the Jews. We adapted quickly to our new environments, but we never forgot the land. We never abandoned our vision of returning. We never stopped begging G-d, thrice daily in our prayers, to restore us to that land. No other nation, completely uprooted from its homeland has had that kind of tenacity of memory. No nation ever lived physically so removed and yet spiritually so connected for two thousand years.

It is with these eyes, that we notice that ארץ ישראל occupies a good deal of our two parshios: At the end of פרשת מטות, we are told of Gad and Reuven's request to settle on the East side of the Jordan (Trans-Jordan). They had to make an oath that they would first fight for the land on the West side. Klal Yisroel is then told to drive out the enemy and conquer, divide and settle the land¹. Then, the actual borders of the land are described in great detail². We learn of the appointees to receive the land on behalf of the Jewish people³. Moshe is then commanded to put aside 48 Levirate Cities, and turn them into Arei Miklat⁴. Finally, in פרשות מסעי, we read of daughters who inherit their fathers (Benos Zelafchad): these are told to marry within the tribe to ensure that their inheritance remains within their original tribe⁵.

Masay end Bamidbar and we begin Sefer Devarim. Most of the Parshios in Sefer Devarim have important additions to the holiness of the land and its demands on us.

After man lost the Garden of Eden, the land of Israel became the greatest spiritual place on earth⁶, the link between Heaven and Earth and hence the epi-center of the world⁷. This intrinsic holiness of the land is joined by a second extra holiness which it gains after it has been sanctified by the Jewish Nation.

Providence is much more tangible in Eretz Yisrael.⁸ And the holiness potential of the

¹ במדבר לג: (ג) - (נו)

² במדבר לד: (א) - (יב)

³ במדבר לד: (יג) - (יז)

⁴ במדבר לה: (א) - (יג)

⁵ לו: (א) - (יג)

⁶ בכוזרי ב יד: שהיא רק מדרגה אחת למטה מגן עדן ע"כ אמנם באוצר נחמד הסביר שלארץ ישראל התייחסות ושייכות עם מקום עליית הנשמות למעלה מגן עדן ומה שאמר מדרגה למטה הוא לשון גוזמא ורצונו לומר שדרך שם עליה לגן עדן אמנם עיין אבן עזרא, בראשית לג יט

⁷ במדרש תנחומא, קדושים י כתוב: כשם שהטבור הזה נתון באמצע האיש כך ארץ ישראל נתונה באמצע העולם שנאמר "יושבי על טבור הארץ" (יחזקאל לח יב) והסביר המהר"ל בבאר הגולה שהטבור מבדיל בין חלקו העליון של הגוף ובין חלקו התחתון, והוא כעין נקודת קישור בין שני החלקים. כך גם ארץ ישראל, היא נקודת הביניים בין העולם התחתון ובין העולמות הרוחניים.

⁸ Unlike other countries, Eretz Yisrael has no Sar or intermediary through which G-d bestows His Providence. t is therefore G-d's own land:

Mitzvos is far greater on the land¹.

The second level of holiness comes as a result of our settling and sanctifying of the land,² which causes the obligations of Trumah, Maaser, etc. to be activated³.

The Rambam's opinion is that we lost this man-activated Kedusha after the first Babylonian exile, regained it when Ezra returned and never lost it again⁴. The destruction of the Temple no doubt weakened our ability to sense G-d's Presence in the land, but it still remained, hidden below the surface⁵. And, in a further blow, many of the Mitzvos HaTeluyos BaAretz lost their Torah status, as these Mitzvos have the further requirement that the majority (if not all) of its inhabitants on it - ביאת כולכם⁶. This is the case regarding Trumos⁷ and possibly Maasros⁸. (Some opinions require that the Sanhedrin be operating, sitting in the Lishkas HaGazis of the Beis HaMikdash.)

For Jews, the Land of Israel is not just an expression of nationhood, as with other nations. A return to the land of the entire nation at the end of days is one of the central principles of Judaism. Love of the land is true of the highest spiritual aspirations of any

ביואל ד ב נקרא, "ארצי" ובשמואל א כו יט נקראת בשם נחלת ד'

רמב"ן ויקרא יח כה: השם הנכבד .. נתן על כל עם ועם בארצותם לגוייהם כוכב ומזל ... אבל ארץ ישראל אמצעות הישוב היא נחלת ה' מיוחדת לשמו, לא נתן עליה מן המלאכים קצין שוטר ומושל ... וזה שאמר (שמות יט ה) והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ, וכתוב (ירמיה יא ד) והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלקים, לא שתהיו אתם אל אלהים אחרים כלל

¹ חוץ מהמצוות שרק אשפר לקיימם בארץ (מצוות התלויות בארץ) כתוב בספרי דברים יא: יז-יח - אף על פי שאני מגלה אתכם מן הארץ לחוץ לארץ היו מצוינים במצוות, שכשאתם חוזרים לא יהיו עליכם חדשים

² רמב"ם פ"א מהל' תרומות הל' ב: ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא בארצות שכיבשן מלך ישראל או נביא מדעת רוב ישראל וזהו הנקרא כיבוש רבים

³ ומלבד ארץ ישראל עצמה גזרו חכמים על כנה מקומות סמוכים לארץ וכמו שביאר הרמב"ם פ"א מהל' תרומות, הל' ד: סוריא יש דברים שהיא בהן כא"י ויש דברים שהיא בהן כח"ל והקונה בה קרקע כקונה בא"י לענין תרומות ומעשרות ושביעית והכל בסוריא מדברי סופרים:

⁴ רמב"ם, הל' תרומות פ"א הל' ה: כל שהחזיקו עולי מצרים ונקדש קדושה ראשונה כיון שגלו בטלה קדושתן שקדושה ראשונה לפי שהיתה מפני הכיבוש בלבד קדושה לשעתה ולא קדושה לעתיד לבא. כיון שעלו בני הגולה והחזיקו במקצת הארץ קדושה קדושה שנייה העומדת לעולם, לשעתה ולעתיד לבא. וגוי אמנם שם בפ"א הסביר הרמב"ם שלא החזיקו עולי מצרים את כל השטח שהחזיקו את עולי בבל

וכתב היחוס סופר' בטעם דבר זה, למה קדושה ראשונה בטלה ואחרונה לא בטלה, לפי שכשכבש נבוכדנצר את ארץ ישראל, על פי נביא כבש, שהנביא קרא להם בגרון שיבואו לכבשה ולכך היה להם קנין בא"י ובטלה ממנה קדושתה. אבל מה שכבשו הרומיים את א"י מישראל לא על פי נביא היה, לא נתנה להם רשות לכבוש ולא נשלחו מאת הקדוש ברוך הוא ולפיכך לא קנו את הארץ בכיבושיהם ונשארה החזקה שהחזיקו בה כורש, קצמת כמו שהיתה, ולכך גם קדושת הארץ לא בטלה: (ספר התודעה, פ' לג)

⁵ ספר התודעה, פ' לג: כך אמרו חכמים: כל זמן שביית המקדש קדם, היתה שכינה שרויה בתוכו, וכיון שגרמו העוונות ונחרב בית המקדש, סלק הקב"ה שכינתו לשמים, שנאמר (תהלים יא): ה' בְּשָׁמַיִם כָּסָא. אמר רבי אלעזר בן פדת - בין חרב ובין שאינו חרב, שכינה לא זזה ממקומה שנאמר (מלכים - א ט): וְהָיוּ עֵינָי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים:

⁶ רמב"ם הל' תרומות פ"א הל' כו: התרומה בזמן הזה ... אינה מן התורה אלא מדבריהם שאין לך תרומה של תורה אלא בארץ ישראל ובזמן שהיה כל ישראל שם, שנאמר כי תבואו, ביאת כולכם ... לא כשהיתה בימי עזרע שהיתה ביאת מקצתן ... וכן יראה לי שהוא הדין במעשרות וגוי' והוא הדין בחלה (רמב"ם פ"ה מהל' בכורים הל' ה) שנאמר בבואכם כולכם ולא מקצתן (כתובות כה). וחלה בעצם המקור לדין הזה וילפינן תרומה מחלה.

⁷ רמב"ם פ"א מהל' תרומות הל' כו: התרומה בזמן הזה ואפילו במקום שהחזיקו עולי בבל ואפילו בימי עזרא אינה מן התורה אלא מדבריהם שאין לך תרומה של תורה אלא בא"י בלבד ובזמן שכל ישראל שם שנאמר כי תבואו ביאת כולכם כשהיו בירושה ראשונה וכמו שהן עתידין לחזור בירושה שלישית לא כשהיו בירושה שנייה שהיתה בימי עזרא שהיתה ביאת מקצתן ולפיכך לא חייבה אותן מן התורה [ודעת הראב"ד שם שתרומה בזה"ז דאורייתא]

⁸ רמב"ם שם: וכן יראה לי שהוא הדין במעשרות שאין חייבין בזמן הזה אלא מדבריהם כתרומה

individual as well as for the final redemption of the whole nation¹. We Jews deal with obligations, not rights. We don't think in terms of our right to live in Israel – the way the whole thing has been framed today. We believe that we agreed with G-d that this is where we must go to properly fulfill our covenant with Him². And, the one time that we doubted that covenant – in the case of the spies – we paid a price we are paying to this day.

This being the case it seems surprising that the Rambam holds that this is not a Mitzvah³. And even according to the majority opinion who hold that it is a Mitzvah⁴, may hold it only be a Mitzvah Chiyuv⁵ (i.e. one fulfills a Mitzvah if one makes Aliyah, though one is not required to) (A singular opinion suggests that the Mitzvah no longer applies⁶.) Rav Wolbe points out that we do not make a blessing when settling the land because all agree that even if it is a mitzvah, it is but a hechsher for fulfilling G-d's Torah at the highest of levels⁷.

Some opinions exempt Jews from the mitzvah when there is danger or when a proper Jewish community is lacking⁸. Others go so far as to suggest that the holiness of the land was just too much for the Jews to handle⁹. After all, it took the Jews 49 days from the time they went out of Egypt to be ready to receive the Torah, but it took them 40 years to be ready to enter the land¹⁰! (There is a separate and fascinating discussion as to whether this is a

¹ רמב"ם, ה' מלכים, פ"י ה' ד': ואם יעמוד מלך מבית דוד ... והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל הרי זה משיח בודאי ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד שנאמר כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד:

² בראשית טו (ז) ויאמר אליו אני ידוד אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את הארץ הזאת לרשתה: ועוד הרבה

³ הרמב"ם בספר המצוות אינו מונה את זה בין המצוות והרמב"ן הביאו בהשמטות למצוות עשה שם (השמטות העשין ד) מהפסוק במדבר לג נג (מסעי): והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אותה והתנחלתם את הארץ

והמהר"ט ג"כ נקט להלכה כהרמב"ן (ח"ב ס' כח), והמנחת אליעזר ח"ה של הצדיק ממונקאטש ז"ל נקט להלכה כדברי הרמב"ם.

⁴ רמב"ן לג נג: והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה על דעתי זו מצות עשה היא, יצוה אותם שישבו בארץ ויירשו אותה כי הוא נתנה להם, ולא ימאסו בנחלת ה' ואלו יעלה על דעתם ללכת ולכבוש ארץ שנער או ארץ אשור וזולתן ולהתישב שם, יעברו על מצות ה' ומה שהפליגו רבותינו (כתובות קי): במצות הישיבה בארץ ישראל ושאר מצוות מנהג, וידונו כמורדת האשה שאינה רוצה לעלות עם בעלה לארץ ישראל, וכן האיש, בכאן נצטוונו במצוה הזו, כי הכתוב הזה היא מצות עשה ויחזיר המצוה הזו במקומות רבים, באו ורשו את הארץ (דברים א ח) אבל רש"י פירש, והורשתם את הארץ, והורשתם אותה מיושביה, אז וישבתם בה, תוכלו להתקיים בה, ואם לאו לא תוכלו להתקיים בה, ומה שפירשנו הוא העיקר:

אור החיים לג נג: (נג) והורשתם את גוג' וישבתם וגו' רש"י ז"ל פירש שהמצוה היא והורשתם, אבל וישבתם היא הבטחה, ורמב"ן ז"ל פירש שהמצוה היא וישבתם, ומכאן סמכו לומר (כתובות קי): הכל מעלין לארץ ישראל: ונראה פשט הכתוב כדברי רש"י, ממה שגמר אומר כי לכם וגו' לרשת אותה, ואם הישיבה היא המצוה, היה לו לתלות בעיקר המצוה ולומר כי לכם וגו' לשבת בה:

⁵ אגרות משה יו"ד ח"ג, קכב, אה"ע ח"א קב

⁶ תוס' כתובות קי ע"ב ד"ה הוא אומר לעלות כו': אינו נוהג בזמן הזה דאיכא סכנת דרכים והיה אומר רבינו חיים דעכשו אינו מצוה לדור בא"י כי יש כמה מצות התלויות בארץ וכמה עונשין דאין אנו יכולין לזוהר בהם ולעמוד עליהם:

⁷ ר' שלמה וולבי שליט"א, ספר המצוות השקולות עמ' נב

⁸ שיטה כתובות קי ע"ב: וכתב הריטב"א הכל מעלין כו' פי' ואפי' לאחר החרבן דאכתי איכא חבת הארץ וכדאיאת בגמרא ומיהו שמעתי מרבינו דדוקא שיש שם יישוב ארץ ישראל ושאיין סכנה בדרכים ושאינו צריך לעבור ים שהוא בחזקת סכנה ע"כ. והפטור של סכנה ג"כ מובא בתוס' כתובות קי ע"ב ד"ה הוא אומר לעלות כו' בשם רבי חיים (עיין הארה הקודמת) אמנם השל"ה שער האותיות כתב שהם דברי יחיד.

⁹ תוס' כתובות קיא ע"א, ומהר"ם מרוטנברג, ושו"ת תשב"ץ, אמנם כתב המהר"ט שאיזה תלמיד העתיק את דברים אלה בטעות ואין להם שום סמך

¹⁰ ר' שלמה וולבא זצ"ל, ספר המצוות השקולות עמ' קט

personal mitzvah or one that should and can be expressed as a national movement¹.)

From this wide range of opinions, all agree that the land is central to our spiritual and physical well-being². Every Jew walks into his home containing the site of an unplastered square on his wall as a continuous reminder to the abnormality of our current state. The Jewish People can only reach its full flowering on its own, holy land³. Does not every groom put ashes on his head to reduce his joy and say:

Psalm 137:1-6

By the waters of Babylon, there we sat and wept,

when we remembered Zion.

On the willows there

We hung up our lyres.

For there our captors

Required of us songs,

¹מקור המחלוקת הוא הגמי' בכתובות קיא ע"א : רבי יוסי ברבי חנינא דאמר ג' שבועות הללו למה אחת שלא יעלו ישראל בחומה (פירוש רש"י: יחד ביד חזקה) ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את העובדי כוכבים שלא ישתעבדו בהן בישראל יותר מדאי ... אמר רבי אלעזר אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל אם אתם מקיימין את השבועה מוטב ואם לאו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה וגו', ונראה דהרבי מסטמר היה היחיד שאסר לחזור לארץ באופן מאוחד מחמת הסיבה הזאת וההתנגדות של שאר גדולים היתה כתגובה לחילוניות של הציונים.

ויש שפירשו שאם הגוים לא יקיימו את השבועה שלהם, היינו שלא לשעבד את כלל ישראל יותר מדאי, אז הקב"ה יתיר ג"כ את השבועה כלפי כלל ישראל. ומתלמידי הרשב"א משמע שזה לא תלוי בנו אלא בהקב"ה לגאול אותנו משונאינו אפילו קודם הזמן וז"ל המובא בשיטה: השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את דודי וגו' ההוא כנסת ישראל דקאמרי לאומות העולם אחר שהשביע הקב"ה את אומות העולם שלא ישתעבדו כו' וקרי להו בנות ירושלים על שם שהם עכשו בירושלים וה"ק לא תשתעבדו בהם יותר מדאי כדי שתגרמו לי לעורר לי אהבתם שלא בזמנה שהקב"ה אינו יכול לראות צרה גדולה לישראל שלא יושיעם כדאמרי' בעלמא כשיגיע זמנם ליגאל הקב"ה מעמיד עליהם מלך שגזרותיו כהמן ומחזירן למוטב ומיד הם נגאלין ע"כ. ואם תעוררו משמע שלא יעוררו את עצמן לילך לירושלים וגו' ורבו הדעות ורבו השיטות בזה

²ולדוגמה אפילו הרמב"ם, שאינו מונה ישוב ארץ ישראל כמצוה, מביא את כל המעלות הגדולות של הארץ וכמו שנבאר בהמשך עיין לדוגמה בהל' מלכים פ"ה הל' ט – יב ובהמשך כאן. ושיטה חדשה בדברי הרמב"ם מובא בספר אם הבנים שמחה של הרב יששכר שלמה טייכטל שהרמב"ם לא מנה ישוב ארץ ישראל כמצוה כי היא מצוה כוללת. התניא כתב במכתב לרב לוי יצחק מברדיטשוב בעת שחררו אותו מהכלא בפטרשברג: ומי אנכי, שפל אנשים כמוני שהביאני ד' עד הלום, שנגדל ונקדש שן שמין על ידי וכו', אך מאת ד' היתה זאת, לגלגל זכות על דינו בזכות הארץ הקדושה ויושביה, היא שעמדה לנו ותעזור לנו בכל עת, להרחיב לנו מצר ולחלצנו ממצר וגו'

³ויקרא כו מב: וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר והארץ אזכר: היינו הקב"ה זוכר את ברית שעשה עם כל אחד מן האבות כדי להציל אותנו מן הגלות והפרעוניות אבל לא פחות זוכר את הארץ, היינו שזכירת הארץ היא חלק מעצם הצלתנו מהגלות לגאולה.

דתרומה יש שמונה או תשעה מצוות והיינו:

להפריש, ומן היפה, שלא יאכל כהן טמא תרומה, אלא מנה טהרה, שלא יאכל זר, שלא יאכל עבד עברי של כהן תרומה, או ערל, שלא תאכל חללה תרומה, לא לאכל טבל

במעשרות יש 14 מצוות והיינו:

מעשר ראשון, תרומת מעשר, להפריש, ומן היפה, שלא יאכל כהן טמא תרומה, אלא מנה בטהרה, שלא יאכל זר או שלא יאכל עבד עברי של כהן תרומה או ערל, שלא תאכל חללה תרומה, לא לאכל טבל, להפריש ולתת ללויים, תרומת מעשר ואל ללויים, הרע אלא מן הטוב, מעשר בהמה, ולא למכרו, מעשר שני של תבואה ושל יין ושל שמן, לאונן, מעשר שני: לא לאכל בטומאה, לא להשתמש בו, לאכל מעשר שני ובכורות בירושלים, שהפריש ומתן כל המעשרות

*And our tormentors, mirth, saying,
“Sing us one of the songs of Zion!”
How shall we sing the Lord’s song
In a foreign land?
If I forget you, O Jerusalem,
Let my right hand wither!
Let my tongue cleave to the roof of my mouth,
If I do not remember you,
If I do not set Jerusalem
Above my highest joy!¹*

It is even possible that the Rambam did not count this as a Mitzvah, because he considered it a meta-principle of Judaism – one of the true fundamentals defining our relationship with ourselves and our G-d on this earth!²

Settling in Israel is one of the seven mitzvos which the Sages measure against all the rest of the Torah (מצוות שקולות)³. In addition, there are many mitzvos which are מצוות התלויות בארץ, such as Trumah and Maaser⁴, Shmittah⁵, Yovel⁶, Bikurim⁷, Challah⁸, Shichecha¹, Arei

¹ We also say this prior to week-day ברכת המזון.

² In many instances we find that the fundamentals of Judaism are not considered a Mitzvah according to one or another opinion. For example, the Behag does not consider אנוכי – the מצוה of believing in G-d; many Rishonim hold that getting married is only a מצוה of הכשר מצוה for a man (and therefore even further removed for a woman); the source of the Mitzvah of Chinuch Banim is not clear; and the source of the מצוה according to the Rambam and Tefila is not a מצוה according to the Ramban. All Rishonim except the Smak hold that there is no Mitzvah of Tznius and Rav Chaim Vital held that there is no מצוה to perfect one’s מדות. The explanation in all these cases is the same – that is just because these are great principles of Judaism and not מצוות that they are not expressed as one of the מצוות according to these opinions.

³ ואלו הם: ע"ז, ציצית, חילול שבת, מילה, ארץ ישראל ולפי בעל הטורים (נצבים ל א) תשובה (המצוות השקולות ע"י ר' וולבא זצ"ל)

⁴ שביתת הארץ, להפקיר התבואות, זריעת התבואה, זמירת האילן, לא לקצור ספיחים, או מה שזרעו בה בשישית, לא ללקט פרות האילן בשביעית, להשתמש בפירות שביעית לאכילה או בכל שימושה, ביעור, שמיטת כספים

היה נוהג אלא בזמן שכל יושביה עליה ל:-

לספר שנות היובל, לקדש שנת היובל, לתקע בשופר ביו"כ, לחדש, לא לעבוד אדמה ואילן, לא לקצור הספיחים, לא ללקט פרות האילנות, להחזיר הקרקעות ביובל, לדון, לא לשנות בערי הלויים, לא להושיב עובדי ע"ז, בארצנו עד שיקבל על עצמו שבע מצוות בני נח, ערלה, רבעי

מצות בכורים:

להביא משבעת המינים, לקרא את הפרשה, לא לאכל חוץ לירושלים, לא להקדים התרומה לבכורים

⁸ חלה: במדבר טו כ (שלח): ראשית עריסתיכם חלה תרימו תרומה חינוך מצוה שפ"ה

Leviim (Arei Miklat), Nachalos and Hasogas Gevul. In fact, there are no less than 262 Mitzvos which are dependent on the land².

Many of these Mitzvos should have seemingly been relevant to all places on earth. Shemittah, for example, shows that everything ultimately belongs to G-d, but the message is that this land in particular belongs to G-d. This is why Shemittah violation causes exile and dispersion³. For Shemittah-faith is indicative of whether we really believe that G-d gave this land to His Chosen People to begin with. We give it back to G-d because we know deep down that the gift He gave us is only sustained by His real ownership⁴. And we live with the unusual promise, that despite our exile and dispersion, there always have been, always will be, some of his people living on this land⁵ - an unbroken chain since Joshua entered it with the nation.

It is here that His ownership of everything is more clearly expressed by His direct Hashgacha.

We see, says the Kuzari, that different climates and soil are good for different types of people, fauna and flora⁶. Even the best care of grapes on the wrong soil will not produce quality wine-grapes⁷. The Jewish People can also grow anywhere, but will only flourish on

¹ (1) שכחה - להניחה לעניים : דברים כד יט (כי תצא) : לגר וליתום ולאמנה יהיה חינוך מצוה תקצ"ב

(2) שכחה - לא לשוב לקחת השכחה : דברים כד יט : כי תקצר קצירך בשדך ושכחת עמר בשדה, לא תשוב לקחתו חינוך מצוה תקצ"ג

² המצוות השקולות של ר' שלמה וולבא זצ"ל עמי' קח : מרמ"ח מ"ע קשורות מאה ושלושים מצוות לארץ ישראל שרק בה אפשר לקיים אותן, משמ"ה מצוות ל"ת ישנן מאה ושלושים ושתיים שאנו נוהרים בהם רק בארץ ישראל. בתושבע"פ עוסקים רוב סדרי זרעים (מלבד מס' ברכות, בכורים וחלה), קדשים (מלבד מס' חולין) וטהרות (מלבד מס' נדה ומקואות) במצוות התלויות בארץ. וכן מס' יומא וחגיגה בסדר מועד, מס' נזיר וסוטה בסדר נשים, רוב מס' סנהדרין וכל מס' הוריות בסדר נזיקין.

³ וכדכתיב בתוכחה בפרשת בחקותי : והיתה ארצכם שממה ועריכם יהיו חרבה אז תרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה וגו' את אשר לא שבתה בשבתותיכם בשבתכם עליה

ויקרא כה יח : ועשיתם את חוקתי ... וישבתם על הארץ לבטח

רש"י (שם) : שבעון שמיטה ישראל גולים שנאמר (ויקרא כו) אז תרצה הארץ את שבתותיה והרצת את שבתותיה

וכתב הנהיבות שלום שם" בתוכחה נכתבו רק חטאים כלליים ולא חטאים פרטיים, והחטא הפרטי היחיד שנכתבו הוא החטא שלא שמרו שמיטה, שמשום כך והיתה ארצכם שממה ועריכם יהיו חרבה. וכן מד"א באבות (פ"ה), גלות באה לעולם בעוון עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים ושמיטת הארץ. בשלמא ע"ז ג"ע ושפ"ד מובן שבעטיים באה גלות שהם ג העברות החמורות ביותר שדיןן ביהרג ואל יעבור. אבל במה מיוחדת שמיטה משאר כל המצוות שבשבילה גלות באה לעולם.

⁴ מסכת סנהדרין, דף לט א"ע : אמר הקדוש ברוך הוא לישראל זרעו שש והשמיטו שבע כדי שתדעו שהארץ שלי.

מי שלוח : אם כי הארץ נתן לבני אדם ... האדם מקנה לשם יתברך כל קנינו בארץ ... היא נגד מדת שלי שלך (אבות ה' ז')

⁵ ספר המצוות להרמב"ם – עשה קנג : ואני אוסיף לך באור אילו אפשר דרך משל שבני ארץ ישראל יעדורו מארץ ישראל חלילה לאל מעשות זאת כי הוא הבטיח שלא ימחה אותה האומה מכל וכל ולא יהיה שם בית דין ולא יהיה בחוצה לארץ בית דין שנסמך בארץ הנה חשבונו זה לא יועילנו אז כלום בשום פנים לפי שאין לנו רשות שנחשב בחו"ל ונעבר שנים ונקבע חדשים אלא בתנאים הנזכרים כמו שבארנו

⁶ כוזרי מאמר ב' י : אמר החבר : הלא בעיניך תראה כי מקום אחד טוב משאר כל המקומות לצמח מיחד למחצב מיחד ולחי מיחד ותושביו מיחדים בצורתם ובמדותם משאר כל האנשים וכל זה באמצעות מזג הלחיות אשר בגוף כי במזג הזה תלויים גם שלמות הנפש וחסרונה:

⁷ כוזרי מאמר ב' יב : ... לולא היו נוטעים בו את הגפנים ועושים את כל מלאכת עבודת הכרם ... שלא ככרם העושה ענבים גם במקום אחר. (יד) הלא כה יעשה עובד האדמה במצאו בתוך אדמה צחיחה שרש של אילן שפריו טוב מעבירו הוא אל אדמה נעבדת שלפי טבעה עתיד זה להצליח בה ושם יגדלוהו

the soil of the Holy Land¹, a land just one level below that of Gan Eden². There is a natural spiritual harmony between the soul of the land and the soul of the Jew.

Since the purpose of the Torah is to direct the Jewish people in how to bring the Shechina into the earth, the Land of Israel has been described as the Soul of the Torah³. In an ideal world, the world would be comprised of the Holy Land alone, and all of the world would be described as being 'לפני ד', as the land of Israel is today⁴. In the world of today, the other lands receive their nurturance through the Holy Land as a limb receives sustenance from the heart⁵.

The Torah's very first verses teach us about the relationship of the Jewish people to the land⁶. G-d's covenant with Avraham Avinu was one on Milah and the land; holiness of the body and of the world, holiness of the people in an environment that would bring G-d's Presence into the world⁷.

It is only here, says the Ramban, that the full benefit of any mitzvah can be realized⁸. Therefore, someone already living in Israel should not permanently leave unless it is for purposes of Torah, marriage or making a living⁹.

¹ כוזרי מאמר ב יב: אין עם הסגלה יכול להדבק בענין האלוקי כי אם בארץ הזאת

² כוזרי מאמר ב יד: היא רק מדרגה אחת למטה מגן עדן (אוי"נ: שלא"י התייחסות ושייכות עם מקום עליית הנשמות למעלה בגן עדן ומה שאמר מדרגה למטה הוא לשון גוזמה ורי"ל שדרך שם עלייה לגן עדן)

³ דעת תורה, בראשית עמי' ד: הנשמה של כל התורה כולה היא כיבוש הארץ, זאת אומרת לעשות מקום להשראת השכינה.

⁴ הכוזרי (ב יד) הוכיח שהדר בארץ נקרא לפני ד' מקין (ויצא קין מלפני ד') ומיונה (כי מלפני ד' הוא בורח) והספורנו (ויקרא כה כג) כתב שאין הארץ נכללת ב"והארץ נתן לבני אדם".

⁵ דברים יא (יב) ארץ אשר ה' אלקיך דרש אתה תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה: ופירש רש"י שם: והלא כל הארצות הוא דורש שנאמר להמטיר על ארץ לא איש אלא כביכול אינו דורש אלא אותה וע"י אותה דרישה שדורשה דורש את כל הארצות עמה: ופירש הגור אריה: וענין זה מובן שהארץ בלבד היה ראוי שתהא נבראת, רק מפני שאי אפשר להיות הארץ בלבד שאין ראוי לקבל קדושה בכל (ר"ל שלא כל בני אדם ראויים לקבל קדושה זו) ולפיכך נבראו שאר הארצות עמה, ומפני שאין שאר הארצות לעצמם אלא שנבראו עמה, ולפיכך כאשר דורש אותה דורש שאר הארצות עמה, כמו שכל האברים תלויים בלב, וכן מדמים אותה חכמים ז"ל לומר שכל העולם מתמצים א"י שותה והיינו כמו שהדם הטוב והמשובח ניזון בו הלב ושאר דם הוא דם התמצית ניזון בו שאר האברים, כן הוא בארץ שכל העולם מתפרנס מתמצית ארץ ישראל". (מובא בהמצות השקולות עמי' נד)

⁶ רש"י, בראשית א א: בראשית - אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל ומה טעם פתח בראשית משום (תהלים קי"א) כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים שאם יאמרו אומות העולם לישראל ליסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו:

⁷ רב וולבא זצ"ל, במצוות השקולות פי' יג (עמי' נ א): הקב"ה כרת בריתו עם אאע"ה: (בראשית יז ז): "והקמתי את בריתי ביני ובינך ובין זרעך אחרית לדרתם לברית עולם", ומהו הברית - "להיות לך לאלקים ולזרעך אחרית (ח) ונתתי לך ולזרעך אחרית את ארץ מגריך את כל ארץ כנען לאחזת עולם והייתי להם לאלקים", רש"י (ח) לאחזת עולם - ושם אהיה לכם לאלקים אבל (בר ישראל) הדר בחוצה לארץ כמו שאין לו אלוק". (ט) ויאמר אלקים אל אברהם ואתה את בריתי תשמר אתה וזרעך אחרית לדרתם. (ז) זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין זרעך אחרית המול לכם כל זכר. כרך הקב"ה את ברית ארץ ישראל עם ברית המילה - יסוד קדושת הארץ, וברית הארץ - תכלית עם ישראל שהיא השראת השכינה "להיות לכם אלקים". קדושת הגוף באדם וקדושת הארץ בעולם זה יסוד ותכלית.

⁸ רמב"ן ויקרא יח כה (אחרי מות): כי עיקר המצוות ליושבים בארץ ד'.

⁹ רמב"ם, ה' מלכים פי' ה ה' ט: אסור לצאת מארץ ישראל לחוצה לארץ לעולם אלא ללמוד תורה או לישא אשה או להציל מן העכו"ם ויחזור לארץ וכן יוצא הוא לסחורה אבל לשכון בחוצה לארץ אסור אלא אם כן חזק שם הרעב עד שנעשה שוה דינר חטין בשני דינרין במה דברים אמורים כשהיו המעות מצויות והפירות ביוקר אבל אם הפירות בזול ולא ימצא מעות ולא במה ישתכר ואבדה פרוטה מן הכיס יצא לכל מקום שימצא בו ריוח ואף על פי שמוטר לצאת אינה מדת חסידות שהרי מחלון וכליון שני גדולי הדור היו ומפני צרה גדולה יצאו ונתחייבו כלייה למקום:

רמב"ם, ה' מלכים פי' ה ה' יב: לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה עכו"ם ואל ידור בחוצה לארץ ואפילו בעיר שרובה ישראל שכל היוצא לחוצה לארץ כאילו עובד ע"ז שנאמר כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים ובפורעניות הוא אומר ואל אדמת ישראל לא יבאו וגו'

This is not only a Halachik requirement, though. For 3,000 years Jews have been expressing their deepest love of this land, kissing its stones and rolling in its dust¹. Who can give us more eloquent testimony on the value of living in such an awesome place than Moshe, whose final wish and appeal² to be granted that privilege was turned down, and who regarded it as such a wonderful privilege to see the land³. Avraham Avinu's first prophecy was when G-d told him to leave for this land⁴. Though G-d didn't specify where he should leave to, Avraham unhesitatingly set out for the Land of Israel, for, according to the Seforno, it was already famous as a land of spirituality and seeking out G-d⁵.

From that time onwards, the Avos only left the land on G-d's instruction or with His blessing, and to this day, observant Jews only move from Israel to live somewhere else for very special reasons⁶. All the Avos were buried in the land⁷, and many Jews who did not merit to live there yearn to be buried there⁸, for, even in death the land purifies the body⁹. To this day, Jews around the world face Jerusalem three times a day in their silent prayer. No other nation showed such a commitment and dedication to their land as the Jews showed to theirs.

The prophets all prophesized in the land or about it¹⁰. The Kuzari makes two surprising, though well-supported claims: he states that Mt. Sinai is in Eretz Yisrael and that

¹רמב"ם, ה' מלכים פ' ה ה' י: גדולי החכמים היו מנשקין על תחומי ארץ ישראל ומנשקין אבניה ומתגלגלין על עפרה וכן הוא אומר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו:

ומקורו מהגמ' כתובות ק"א ע"ב: ר' אבא מנשק כפי דעכו ר' חנינא (ק"ב ע"ב) קיימי משמשא לטולא ומטולא לשמשא ר' חייא בר גמדיא מיגנדר בעפרה שנאמר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו

²עיין רש"י, ריש ואתחנן

³וזכר כמה התחנן משה לראותה ומה קשתה בעיניו הגזרה בהמנע הדבר ממנו ומה גדול היה בעיניו החסד כאשר נתן לו אחר כך לראותה מראש הפסגה

⁴כוזרי מאמר ב יב: כך זכה אברהם לנבואתו הראשונה כאשר צוה ללכת אל הארץ הזאת

⁵בראשית יב ה: ויצאו ללכת ארצה כנען: שהיתה מפורסמת אצלם לארץ מוכנת להתבוננות ולעבודת הקל יתברך ע"כ והיינו אע"פ שעדיין היה בידי עו"י וכמו שמבאר הכוזרי א כ בסוף

⁶רמב"ם, מלכים פ"ה ה' ט: אסור לצאת מארץ ישראל לחוצה לארץ לעולם, אלא ללמוד תורה או לישא אשה או להציל מיד הגוים ויחזור לארץ. וכן יוצא הוא לסחורה, אבל לשכון בחוצה לארץ אסור אלא אם כן חזק שם הרעב וגו'

ובגמ' כתובות ק"ב דנו קל וחומר בעניין: ומה מצרים, שנכרתה עליה ברית, אסור, שאר ארצות לא כל שכן

⁷ובאמת כל האבות מתו שם חוץ מיעקוב אבינו

כוזרי מאמר ב כ: ראה כמה השתדלו האבות לגור בה בעודנה בידי עובדי עבודה זרה כמה השתוקקו אליה ברחקם ממנה עד שדאגו להעלות עצמותם אליה כמו שמצאנו אצל יעקב ויוסף

כתובות ק"א ע"א: ולר' אלעזר צדיקים שבחוץ לארץ אינם חיים? (פירוש לעתיד לבא בתחיית התתים) אמר רבי אילעא ע"י גלגול (פירוש שאמנם שיחיו אבל יצטרכו עצמותיהם לגלגל לארץ ישראל ורק אז יחיו) מתקיף לה ר' אבא סלא רבא גלגול לצדיקים צער הוא (פירוש ואם לא מגיע להם עונש למה יצטערו) אמר אביי מחילות נעשות להם בקרקע ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם אמר קרנא דברים בגו יודע היה יעקב אבינו שצדיק גמור היה ואם מתים שבחוצה לארץ חיים למה הטריח את בניו שמה לא יזכה למחילות כיוצא בדבר אתה אומר וישבע יוסף את בני ישראל וגו' א"ר חנינא דברים בגו: יודע היה יוסף בעצמו שצדיק גמור היה ואם מתים שבחוצה לארץ חיים למה הטריח את אחיו ארבע מאות פרסה שמה לא יזכה למחילות

⁸כתובות ק"א ע"א: אמר רב ענן כל הקבור בארץ ישראל כאילו קבור תחת המזבח כתיב הכא מזבח אדמה תעשה לי וכתוב התם וכפר אדמתו עמו עולא הוה רגיל דהוה סליק לארץ ישראל נח נפשיה בחוץ לארץ אתו אמרו ליה לרבי אלעזר אמר אנת עולא על אדמה טמאה תמות אמרו לו ארונו בא אמר להם אינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו לאחר מיתה

⁹רמב"ם, ה' מלכים פ' ה ה' יא: אמרו חכמים כל השוכן בארץ ישראל עונותיו מחולין שנאמר וכל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עון אפילו הלך בה ארבע אמות זוכה לחיי העולם הבא וכן הקבור בה נתכפר לו וכאילו המקום שהוא בו מזבח כפרה שנאמר וכפר אדמתו עמו ובפורענות הוא אומר על אדמה טמאה תמות ואינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו אחר מותו ואעפ"כ גדולי החכמים היו מוליכים מתייהם לשם צא ולמד מיעקב אבינו ויוסף הצדיק:

¹⁰כוזרי מאמר ב יד: אמר החבר: כל מי שנתנבא לא נתנבא כי אם בארץ הזאת או בעבורה (איכה רבתי, פתיחה כד)

the First Man was created there¹. It is no surprise then that, even in its reduced spiritual state without a Temple, Jews throughout the ages have chosen to live in Eretz Yisrael under conditions of incredible hardship².

The land creates an awesome responsibility for those living in Israel to conduct themselves as holy people. The land demands that Torah standards be upheld, says the Ramban, even before Sinai. For it is there that G-d decided to have a more direct relationship with the people who chose to be closest to Him³. Thus, Yaakov, who lived before the Torah was given, could marry two sisters, but he could not live with them in the Holy Land. Hence Rochel died on the border as he and his family entered Israel, threw away all their idols, and prepared themselves for more exacting standards⁴. The Torah tells us quite clearly that if we do not maintain these standards the land will simply vomit us out⁵.

In fact, the land is quite intolerant of the lowered spiritual standards by non-Jews as well⁶. Again and again, G-d tells us that our well-being on the land is dependent on us

¹ כוזרי מאמר ב יד: כי סיני ופארן שניהם בגבול ארץ ישראל ... בארץ הזאת נוצר אדם הראשון (פירוש ממקום בית המקדש – פרקי דר' אליעזר פי יב ובבאור מספיק שם מדכתיב וייצר אלקים את האדם עפר מן האדמה) ובה מת (כי לפי המקבל אצלנו נקברו במערת המכפלה ארבעה זוגות אדם וחיה אברהם ושרה יצחק ורבקה ויעקב ולא

² כוזרי מאמר ב כג: אמר הכוזרי... והנה אבותיכם הראשונים היו בוחרים לדור בה ... אם כי אותה שעה לא היתה השכינה שוכנת בה ולא נגלית שם כי היתה אז הארץ מלאה זמה וזהמה ועבודה זרה בכל זאת לא התאוו כי אם להדבק בה ולא היו יוצאים ממנה בשנות רעב כי אם ברשות מאת האלוה

³ רמב"ן ויקרא יח כה: והנה קידש העם היושב בארצו בקדושת העריות וברובי המצות להיותם לשמו, ולכן אמר (להלן כ כב) ושמרתם את כל חוקותי ואת כל משפטי ועשיתם אותם ולא תקיאו אתכם הארץ, וכתוב (שם פסוק כד) ואמר לכם אתם תירשו את אדמתם ואני אתננה לכם לרשת אותה אני ה' אלקיכם אשר הבדלתי אתכם מן העמים, יאמר כי הבדיל אותנו מכל העמים אשר נתן עליהם שרים ואלהים אחרים, בתתו לנו את הארץ שיהיה הוא יתברך לנו לאלקים ונחיה מיוחדים לשמו והנה הארץ שהיא נחלת השם הנכבד תקיאו כל מטמא אותה ולא תסבול עובדי ע"ז ומגלים עריות:

⁴ רמב"ן ויקרא יח כה: וזו היא מצות יעקב אבינו לביתו ולכל אשר עמו בשעת ביאתם לארץ (בראשית לה ב) הסירו את אלהי הנכר אשר בתוככם והטהרו והשם לו לבדו נתכנו עלילות שמתה רחל בדרך בתחילת בואם בארץ, כי בזכותה לא מתה בחוצה לארץ, ובזכותה לא ישב בארץ עם שתי אחיות והיא היתה הנשאת באיסור האחות ונראה שנתעברה מבנימין קודם בואם בשכם ולא נגע בה בארץ כלל, מפני הענין שהזכרנו:

⁵ פרשת אחרי מות

R SR Hirsch: Vayikra 18 24-28: on this soil no socially and morally degenerate population has any future ... and even as the body vomits forth anything which is irreconcilable to it, so does the Land then eject its inhabitants.

ויקרא יח כה: ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה ותקיא הארץ את יושביה

רמב"ן שם: החמיר הכתוב בעריות, בעבור הארץ שתטמא בהן ותקיא הנפשות העושות והנה העריות חובת הגוף ואינן תלויות בארץ

אמנם, במקום אחר הסביר הרמב"ן שכל זה נוגע להעם בכלליותה. אבל אין הארץ מקיאו יחיד שיעשה מצוות או לא וז"ל: רמב"ן, דברים יג יג: בכל לבבכם ובכל נפשכם והלא כבר הזכיר בכל לבבך ובכל נפשך, אלא אזהרה ליחיד ואזהרה לצבור, לשון רש"י מספרי (עקב יג) ובאור הענין, כי השם לא יעשה הנסים תמיד, לתת מטר הארץ בכל עת יורה ומלקוש ולהוסיף בדגן ובתירוש וביצהר ולהרבות גם העשב בשדה לבהמה או שיעצור השמים ויבשו, רק על מעשה רוב העם, אבל היחיד הוא בזכותו יחיה והוא בעונו ימות והנה אמר כי בעשותם כל המצות מאהבה שלימה יעשה עמהם את כל הנסים האלה לטובה, ואמר כי בעבדם ע"ז יעשה עמהם אות לרעה:

ודע כי הנסים לא יעשו לטובה או לרעה רק לצדיקים גמורים או לרשעים גמורים, אבל הבינונים כדרך מנהגו של עולם יעשה בהם טובה או רעה כדרכם וכעלילותם:

בציון בית חיינו דף כו, כתב הרב י. שוורץ שבכמה מקומות אנו רואים שהתורה החמירה בארץ ישראל יותר מחוץ לארץ גם בעברות שאינן תלויות בארץ. וכגון כתבה התורה על העוברים בגילוי עריות שתקיא הארץ אותם (ויקרא יח כה), ושפיכות דמים (במדבר לה לג), שלבה"ג יש איסור נפרד לשפיכות דמים בארץ (השגות הרמב"ן שורש ה), ודיני עגלה ערופה ועיר המקלט רק שייכים לשפיכות דמים בארץ, וכן מצות עיר הנדחת וגוי עיין שם עוד דף 27

⁶ רמב"ן ויקרא יח כה: והנה הזכיר הכתוב כי אנשי ארץ כנען נעשו בעבור העריות, ורבותינו אמרו (סנהדרין נו): שהוזהרו עליהן מעת היצירה לאדם ולנח, שלא ענש אלא אם כן הזהיר, אבל הכתוב לא יזכיר האזהרה אבל יאמר כי הארץ תקיאו אותם כי הארץ תתעב כל התועבות האלה והנה לא אנשי ארץ כנען בלבד היו מן המוזהרים, והפרשה הזכיר "כמעשה ארץ מצרים" שהיו גם הם עושים ככל התועבות האלה, ולא תקיאו אותם ארץ מצרים ולא שאר ארצות הגוים את גוייהם, אבל הענין כולו למעלת הארץ וקדושתה ואמר הכתוב "ותקיא הארץ", כי מעת שפקד עונה עליה שנגזר על הכנענים להכרת כאילו כבר הקיאה אותם, או "ותקיא", למעלה, כענין סר צלם מעליהם (במדבר יד ט): ... והנה הכותיים לא היו נענשים בארצם בעבדם את אלהיהם לשלח

keeping the Torah.¹ We cannot take our presence in Eretz Yisrael for granted².

The land of Eretz Yisrael also gives a push up to all those who try to grow spiritually. The very act of walking four paces on its soil generates spirituality³. Living there is a kind of purification from sin⁴, like one giant Mikveh, for the land is surrounded by water. On the east is the Jordan River, on the west is the Mediterranean Sea, on the south is the Egyptian Brook (Wadi El Arish), and the northern border is the Euphrates River. These natural water boundaries allude to the spiritual leap one must make when immigrating to the Holy Land, for water is the element of purification⁵.

In a remarkable statement, the Sages stated that it would be better to live in Israel even in a city where most of the inhabitants are non-Jews, rather than live in a Jewish town in the Diaspora, for someone who lives in Chutz LaAretz is tantamount to being G-dless⁶. What this means, says the Ramban⁷ and others⁸, is that G-d's involvement with Eretz Yisrael is much more direct. In other places, G-d's engagement goes through an extra stage (a שר), making G-d more distant and harder to connect with⁹. There is such a vast difference between

בהם את האריות, ובבואם בארץ השם ועשו שם כמעשיהם הראשונים שלח בהם האריות הממיתים אותם וכן שנו בספרא (קדושים יא יד), ולא תקיא הארץ אתכם וגו', ארץ ישראל אינה כשאר ארצות, אינה מקיימת עוברי עבירה

דברים יא יב: ארץ אשר ה' אלקיך דרש אתה תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה. וכתב על זה ההעמק דבר: ארץ אשר וגו'. הוסיפה תורה לומר דגם בזה אינו שוה לכל מדינות. אע"ג שנדרשים לגשם להשקות השדות מכ"מ אין להם דאגה מזה. בטבע המדינה להיות גשם בעתו. משא"כ אי"י ה' אלקינו דורש אותה. אינו נותן גשמים אלא עפ"י חקירה לפי המעשים:

¹ וכגון: והיה אם שמעו תשמעו וגו'

² דברים יא: ח-יב: ושמרתם את כל המצוה אשר אנכי מצוך היום למען תחזקו ובאתם וירשתם את הארץ... ולמען תאריכו ימים על האדמה אשר נשבע ד' לאבתים לתת להם ולזרעם ארץ זבת חלב ודבש.

דברים יא: יז-יח: ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה אשר ד' נותן לכם, ושמתם את דברי על לבבכם ועל נפשכם

דברים יא: כב-כג: כי אם שמור תשמרון את כל המצוה הזאת... והוריש ד' את כל הגוים האלה מלפניכם... כל המקום אשר תדרוך כף רגליכם בו לכם יהיה מן המדבר והלבנון מן הנהר נהר פרת ועד הים האחרון יהיה גבלכם.

דברים ט: ד-ו: אל תאמר בלבבך... לאמר בצדקתי הביאני ד' לרשת את הארץ הזאת וברשעת הגוים האלה ד' מורישם מפניך. לא בצדקתך ובישר לבבך אתה בא לרשת את ארצם ברשעת הגוים האלה ד' אלקיך מורישם מפניך ולמען הקים את הדבר אשר נשבע ד' לאבתך לאברהם ליצחק וליעקב. וידעת כי לא בצדקתך ד' אלקיך נותן לך את הארץ הטובה הזאת לרשתה כי עם קשה ערף אתה.

³ כתובות קיא ע"א: א"ר ירמיה בר אבא אמר רבי יוחנן כל המהלך ארבע אמות בארץ ישראל מובטח לו שהוא בן העולם הבא

⁴ כתובות קיא ע"א: אמר רבי אלעזר כל הדר בארץ ישראל שרוי בלא עון שנאמר ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עון אמר ליה רבא לרב אשי אן בסובלי חלאים מתניין לה

⁵ Brought in Land of our Heritage by Dovid Russoff

⁶ כתובות קי ע"ב: תנו רבנן לעולם ידור אדם בא"י בעיר שרובה עובדי כוכבים ואל ידור בחוץ לארץ ואפילו בעיר שרובה ישראל שכל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוך וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוך שגא' לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלקים וכל שאינו דר בארץ אין לו אלוך אלא לומר לך כל הדר בחוץ לארץ כאילו עובד עבודת כוכבים וכן בדוד הוא אומר כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים וכי מי אמר לו לדוד לך עבוד אלהים אחרים אלא לומר לך כל הדר בחוץ לארץ כאילו עובד עבודת כוכבים

⁷ רמב"ן ויקרא יח כה

⁸ רשב"א כתובות קי ע"ב

⁹ רמב"ן ויקרא יח כה: והענין כי השם הנכבד.. ונתן על כל עם ועם בארצותם לגוייהם כוכב ומזל ידוע כאשר נודע באצטגנינות וזהו שנאמר (דברים ד יט) אשר חלק ה' אלקיך אותם לכל העמים, כי חלק לכולם מזלות בשמים, וגבוהים עליהם מלאכי עליון נתנם להיותם שרים עליהם, כענין שכתוב (דניאל י יג) ושר מלכות פרס עומד לנגדי, וכתוב (שם פסוק כ) והנה שר יון בא, ונקראים מלכים כדכתיב (שם פסוק יג) ואני נותרתי שם אצל מלכי פרס:

והנה השם הנכבד הוא אלקי האלקים ואדוני האדונים לכל העולם, אבל ארץ ישראל אמצעות הישוב היא נחלת ה' מיוחדת לשמו, לא נתן עליה מן המלאכים קצין שוטר ומושל בהנחילו אותה לעמו המיוחד שמו זרע אוהביו, וזהו שאמר (שמות יט ה) והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ, וכתוב (ירמיה יא ד) והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלקים, לא שתהיו אתם אל אלהים אחרים כלל

living Judaism on the land and living it somewhere else that the Sages compare it to a practice run versus the real thing¹.

Someone who would voluntarily give up this extra closeness, who would forever deny himself the perfect unity between deed, environment and purity², is tantamount to being G-dless and serving idols³.

The land was set up to ensure that it is particularly dependent on G-d's providential response to our actions⁴. This is the land:

(דברים יא יב) אשר ד' אלוֹקֵיךְ דַּרְשׁ אוֹתָהּ

"A land to which G-d continuously pays special attention." Rashi and the Ramban state that the nourishment of other lands goes through this land, and that when the Jews are in exile and the land becomes impoverished, the whole world suffers as a result⁵. All lands became poorer when the Land of Israel became impoverished.

Even according to the Rambam, who does not include living in the land as a positive Mitzvah, the full weight of the halacha comes to support the centrality of Judaism on the

¹ רמב"ן ויקרא יח כה: ומן הענין הזה אמרו בספרי (עקב מג), ואבדתם מהרה (דברים יא יז), אף על פי שאני מגלה אתכם מן הארץ לחוצה לארץ היו מצויינין במצות שכשתחזרו לא יהו עליכם חדשים, משל לאדון שכעס על אשתו ושלחה לבית אביה, אמר לה הוי מתקשטת תכשיטים שכשתחזרי לא יהיו עליך חדשים, וכן אמר ירמיה (לא כ) הציבי לך ציונים, אלו המצות ישראל מצויינין בהם: והנה הכתוב שאמר (דברים יז יח) ואבדתם מהרה ושמתם את דברי אלה וגוי, אינו מחייב בגלות אלא בחובת הגוף כתפילין ומזוזות, ופירשו בהן כדי שלא יהו חדשים עלינו כשנחזור לארץ, כי עיקר כל המצות ליושבים בארץ ה' ולפיכך אמרו בספרי (ראה פ, ו) וירשתם אותה וישבתם בה ושמתם לעשות (דברים יא לא לב), ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצות שבתורה, וכך הוא בתוספתא דע"ז (פ"ה ה"ב)

רשב"א כתובות קי ע"ב: ועיקר מצות התורה כולן בארץ הן עד כי כמה מצות אין נוהגות כלל אלא בארץ, כמו שאמרו במדרש (ירושלמי קדושין פ"ד ה"א) הציבי לך ציונים (ירמיה לא. כא), ועל כן כשבירך יצחק את יעקב שלא מדעתו ונתן לו את הברכות דכתיב (בראשית כז, כח) ויתן לך האלהים מטל השמים וגוי' מיד זכה יעקב בברכת אברהם שהיא ירושת הארץ ולא היה יכול ליתנה לעשוי, והוא אמרו (שם לז) ולך איפוא מה אעשה בני. (תשובות ח"א סי' קלד):

רמב"ן, דברים יג טו: ושמתם את דברי אלה אף לאחר שתגלו היו מצויינין במצות, הניחו תפילין עשו מזוזה, כדי שלא יהו עליכם חדשים כשתחזרו, וכן הוא אומר (שם שם כ) הציבי לך ציונים, לשון רש"י וכבר כתבתי פירוש הענין, כי המצות האלה חובת הגוף הם, ודינם בכל מקום כמו בארץ, אבל יש בו במדרש הזה סוד עמוק וכבר רמזתי ממנו (ויקרא יח כה) והנה החזיר במצות האלה תפילין ודברי תורה ומזוזה כאן פעם שנית, לרמוז בהיקש הזה שנהיה חייבים בהם לאחר הגלות בחוצה לארץ, ומהם נלמוד לכל המצות שהן חובת הגוף שחיובן בכל מקום, ושנהיה פטורין בחוצה לארץ מחובת הקרקע כגון תרומה ומעשרות, כך הוא נדרש בספרי (עקב יז) וכוונת המדרש, מפני שסמך ושמתם אל ואבדתם אבל עיקר הכתוב בארץ, דכתיב (פסוק כא) למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה או יאמר "למען ירבו ימיכם", שתשובו ותאריכו בה ימים לעולם:

² רמב"ן ויקרא יח כה: והנה בחוצה לארץ, אע"פ שהכל לשם הנכבד, אין טהרה בה שלימה, בעבור המשרתים המושלים עליה והעמים תועים אחרי שריהם לעבוד גם אותם

³ רמב"ן ויקרא יח כה: ואמרו בתוספתא דע"ז (פ"ה ה"ה), הרי הוא אומר (בראשית כח כא) ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלקים, ואומר לתת לכם את ארץ כנען, כל זמן שאתם בארץ כנען הייתי לכם לאלקים, אין אתם בארץ כנען כביכול אין אני לכם לאלקים.

רמב"ם, ה' מלכים פ' ה הל' יב: לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה עכו"ם ואל ידור בחוצה לארץ ואפילו בעיר שרובה ישראל שכל היוצא לחוצה לארץ כאילו עובד ע"ז שנאמר כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים ובפרעוניות הוא אומר ואל אדמת ישראל לא יבאו וגוי'

⁴ רמב"ן יא י: ופשוטו של מקרא בדרך האזהרות נאמר, שאמר להם ושמתם את כל המצוה וירשתם ארץ זבת חלב ודבש כי ה' יתן מטר ארצכם בעתו והארץ תתן יבולה, אבל דעו לכם שאינה כארץ מצרים להשקות אותה ברגל מן היאורים ומן האגמים כגן הירק רק היא ארץ הרים ובקעות למטר השמים תשתה מים לא בענין אחר, וצריכה שידרוש ה' אותה תמיד במטר, כי היא ארץ צמאה מאד וצריכה מטר כל השנה, ואם תעברו על רצון ה' ולא ידרוש אותה בגשמי רצון הנה היא רעה מאד לא תזרע ולא תצמיח ולא יעלה בה כל עשב בהריה ויחזור ויפרש כל זה בפרשה השניה (להלן פסוקים יג-יז), כי אם שמוע תשמעו אל מצותי ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש תמיד, ואם לא תשמעו ועצר את השמים וגוי' ואבדתם מהרה ברעב מעל הארץ הטובה, שלא תוכלו לחיות בה בלא מטר:

⁵ רמב"ן, דברים יא י: ... כביכול אינו דורש אלא אותה ועל ידי אותה דרישה שדורש אותה דורש כל הארצות

רש"י ד"ה אשר ה' אלקיך דרש אותה: והלא כל הארצות הוא דורש שנאמר להמטיר על ארץ לא איש אלא כביכול אינו דורש אלא אותה וע"י אותה דרישה שדורש דורש את כל הארצות עמה:

land. It is, for example, forbidden to leave the land except in very specific cases. A spouse may force his or her partner to immigrate to the land¹ even if it means a downgrading of living conditions,² and even a Canaanite servant can force his master to free him for purposes of Aliyah³.

It seems that all nations throughout history have agreed on the special holiness of this place⁴, and, as we show below, many have fought to get it. Since the land will only yield its magnificent blessing to the Torah-keeping nation, the physical resources of the land have hardly been worth fighting over for thousands of years⁵. As Rabbi SR Hirsch⁶ puts it:

... The land where he [אברהם אבינו] was now had been promised to him for the future of his people, and the first experience he had there was: famine, and the second was: war. Neither material abundance nor political independence was inherent in the land itself. In both it stood in the most complete contrast to Egypt. Just as its fertility was entirely dependent on rain, it had to look above to the heavens for its harvests⁷, so was its political

¹ כתובות קי ע"ב: משנה: הכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל מוציאין הכל מעלין לירושלים ואין הכל מוציאין אחד האנשים ואחד הנשים וגו' ובגמ' שם: תנו רבנן הוא אומר לעלות והיא אומרת שלא לעלות כופין אותה לעלות ואם לאו תצא בלא כתובה היא אומרת לעלות והוא אומר שלא לעלות כופין אותו לעלות ואם לאו יוציא ויתן כתובה

² כתובות קי ע"ב: ולמאן דתני עבדים בהדיא לאתויי מאי לאתויי מנוה היפה לנוה הרעה ואין הכל מוציאין לאתויי מאי לאתויי עבד שברח מחוצה לארץ לארץ דאמרינן ליה זבניה הכא וזיל משום ישיבת ארץ ישראל

³ כתובות קי ע"ב: הכל מעלין לאתויי מאי לאתויי עבדים

שיטה: וכתב הרמ"ה דמסתברא לענין עבד עברי דכשם שהרב יכול לכופ את העבד לעלות אחריו כך העבד יכול לכופ את הרב להעלותו דקאי תנא דינא דעבד בהדי רבו כדינא דאשה בהדי בעלה חדא מחת' מחית להו וכשם שהאשה יכולה לכופ את בעלה כך העבד יכול לכופ את רבו להעלותו ואם לא רצה הרי העבד עולה לבדו ואם רצה הרב להשתמש עמו עולה עמו. ע"כ תלמידי רבינו יונה ז"ל:

שיטה: ואין הכל מוציאין לאתויי מאי לאתויי עבד שברח מח"ל לארץ שאין רבו רשאי להוציאו משם ומסתבר בעבד כנעני הוא דאצטריכא דאמרי' ליה לרבי' זבניה לעבדך הכא בארץ ישראל וזיל ואי בעבד עברי מאי אריא ברח אפילו לא ברח נמי אי בעי עבדא למיסק לארץ ישראל לא מצי מריה לעכובי עליה כדברירנא לעיל אלא לאו בעבד כנעני תדע דהא קרא כתיב לא תסגיר עבד אל אדונו וגו' ודרשינן ליה בפרק השולח בעבד כנעני שברח מח"ל. תלמידי רבינו יונה:

⁴ כוזרי מאמר ב כ: התבונן כמה השתדלו בני אמות אחרות פרס הודו יון ועוד כי יקריבו בה קרבנות בשמם ויתפללו בעדם בבית הגדול ההוא וכמה ממון פזרו על המקום ההוא אם כי היו בני דתות אחרות כי הדת האמתית לא קבלה אותם וראה כמה מכבדים הם את הארץ גם היום אם כי פסקה השכינה מהראות בה שכן כל הכתות הדתיות עולות לרגל אליה

⁵ רמב"ן, דברים יא י: והנה הפרשה הזו תזהיר במנהגו של עולם, וממנה נלמד כי אע"פ שהכל ברשותו ונקל בעיני ה' יתברך להאביד יושבי ארץ מצרים ולהוביש נהרותם ויאוריהם, אבל ארץ כנען תאבד יותר מהרה שלא יתן בה מטרות עוזה החולה צריך זכות ותפלה שירפאהו השם יותר מן הבריא שלא בא עליו החולי, וכך המדה בעני ובעשיר ומאיר עיני שניהם ה':

אמנם, לעתיד לבא, יחזור החלק הגשמי של הארץ בהטעם לחלק הרוחני כדאיתא בסוף כתובות: אמר רב חייא בר אשי אמר רב עתידין כל אילני סרק שבארץ ישראל שיטענו פירות שנאמר כי עץ נשא פרוי תאנה וגפן נתנו חילם ע"כ ונראה שכל זמן שהעכו"ם שלטו על הארץ לא נתנה את יבולה וכן משמע מכתובות קיא ע"ב: רבי יהושע בן לוי איקלע לגבלא חזנהו להנהו קטופי דהו קיימי כי עיגלי אמר עגלים בין הגפנים אמרו ליה קטופי ניהו אמר ארץ ארץ הכניסי פירותיך למי את מוציאה פירותיך לערביים הללו שעמדו עלינו בחטאתינו לשנה איקלע ר' חייא להתם חזנהו דהו קיימי כעיוי אמר עזים בין הגפנים אמרו ליה זיל לא תעביד לן כי חברך ...

⁶ בראשית יד: א:

⁷ i.e. even the physical topography is set up in such a way as to require an extra dose of Providence to make the land livable:

דברים יא: ח-יב: כי הארץ.. לא כארץ מצרים הוא אשר יצאתם משם אשר תזרע את זרעך והשקית ברגלך כגן הירק.. ארץ הרים ובקעת למטר השמים תשתה מים. ארץ אשר ד' אלוקיד דורש אותה, תמיד עיני ד' אלוקיד בה, מראשית השנה ועד אחרית השנה

עיין במלבי"ם שם

וכתב הרמב"ן שם שהמחלוקת בהגמ' ראש השנה אם אדם נידון בכל יום ויום או רק בראש השנה היא רק בנוגע לחוץ לארץ אבל בנוגע לארץ ישראל כולם מסכימים שהאדם נידון בכל יום ויום

position such that it could offer no natural resistance to invaders. Left to itself the land of Israel lay open to famine and political dependence. Situated in the cockpit of the world, where Europe, Asia, and Africa meet, hardly any world-war has occurred into the bitter suffering of which it has not been drawn. And just because of this was it chosen. If, in spite of this, in this land a national life would blossom against which no national conqueror would dare attack, even if three times each year its borders were left open and all military defense withdrawn - if all the מלכיות of the world would clash together there and make war on each other, but no sword would dare enter this blooming and yet defenseless land וחרב לא תעבר - בארצכם - then the eternal fact would have been brought to the eyes of the nations "here G-d lives"! ..."

The laws of the land reflect its exalted state. Just as the weekday culminates in Shabbos, the land, too, seems to generate its own Shabbos, Shmittah¹, and no permanent sale is allowed here. If it was ever clear that the land belongs to G-d, it is in Eretz Yisroel². It seems amazing, then, the Chaver in the Kuzari states, that we, the Jews, have so desensitized ourselves to this land. We say all the right words, praying 3 times a day that G-d should restore his Shechina to Eretz Yisrael, and yet we don't internalize the very words we are saying³.

¹ שם יח : אמר החבר : האינד רואה כי הארץ אף היא נתחיבה בשמירת שבתות (אוי"נ: היינו שמצינו דוגמת שבת אצל הארץ) - כמה שנאמר שבת הארץ ושבתה הארץ שבת לה'

² שם יח : ולכן לא התר לנו למכר כל נחלה בארץ הזאת לצמיתות כי כה אמר האלוק כי לי הארץ

³ שם כד : אמר החבר : אכן מצאת מקום חרפתי מלך כוזר כי אמנם חטא זה הוא אשר בגללו לא נתקים היעוד אשר יעד האלוק לבית השני רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי בתוכך נאם ה' ... ורובם, והחשובים שבהם, נשאר בבל, מסכימים לגלות ולשעבוד, ולבד שלא יפרדו ממשכנתם ... ולכן גמלם האלוק כמחשבת לבם ונתקימו בהם ההבטחות האלוקיות רק במדה מצמצמת כפי מעוט התעוררותם כי הענין האלוקי אינו חל על אדם כי אם לפי הכנת האדם ... אין הדברים שאנו אומרים בתפלותינו "השתחו להר קדשי (תהלים צט ט) ... והמחזיר שכיתו לציון וכדומה כי כדבור התכי וכפצוף הזרזיר